

2018

Janakkalan Turengin Lyylinpuiston luontoselvitys

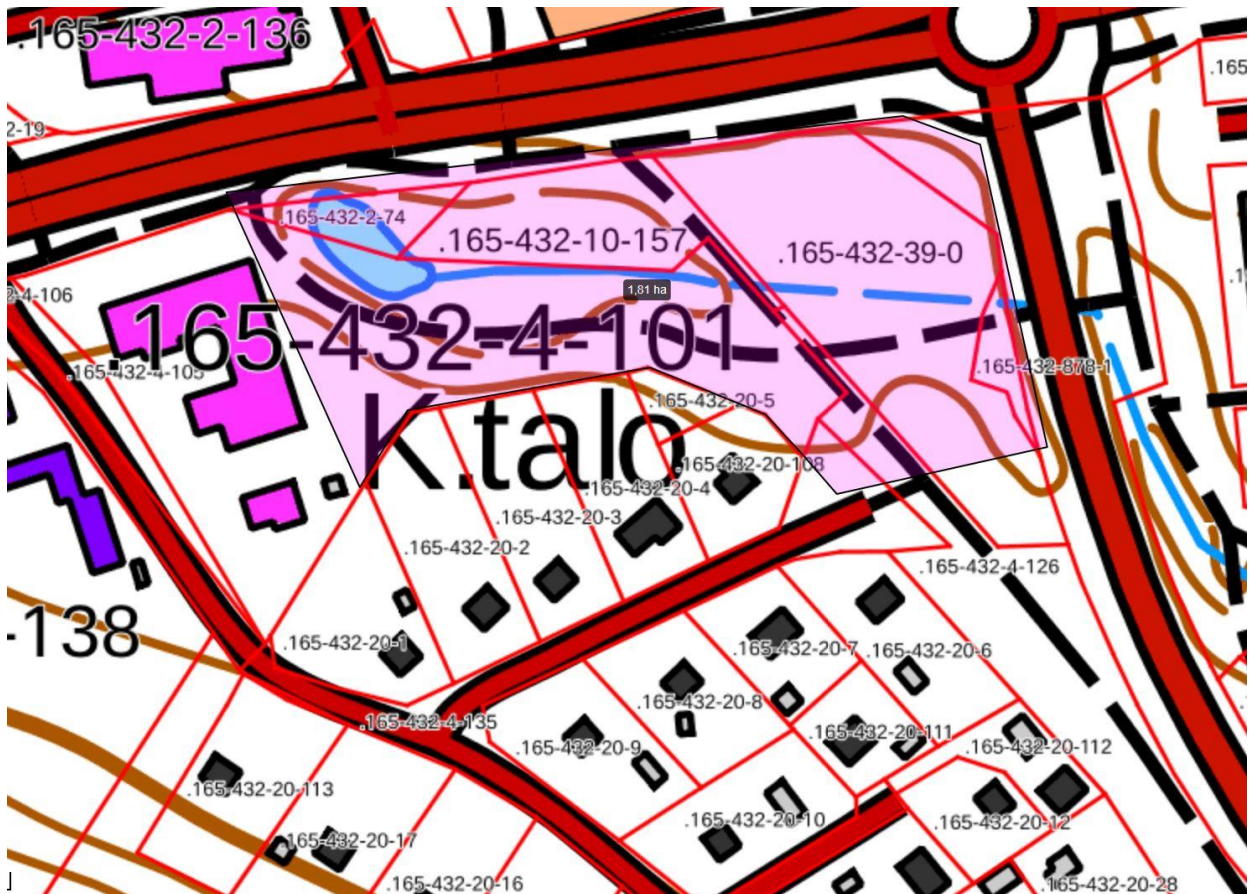
Petri Parkko

30.8.2018

1. Taustoja

Janakkalan Turengin keskustassa sijaitsevassa Lyylinpuistossa on vireillä asemakaava, jossa Hämeenmaan Kiinteistöt Oy on esittänyt aloitteenaan rakentaa uusi S-market puiston itäosiin siten, että alueella oleva Lyylinlampi säilyisi. Asemakaavoitusta varten tarvittiin maanrakennuslain mukainen luontonselvitys alueella mahdollisesti esiintyvistä merkittävistä luontoarvoista karttaan 1 merkityltä alueelta. Maankäyttöön ja rakentamiseen erityisesti vaikuttavia luontoarvoja ovat EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajien sekä luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltavien lajien esiintymät. Hämeenmaan kiinteistöt Oy tilasi aluetta koskevan viitasammakko-, sudenkorento- ja lepakkoselvityksen 3.5.2018.

Kartta 1. Luontonselvitysalueen rajaus.

2. Menetelmät ja aineisto

Viitasammakkoselvitys

Viitasammakoiden kutu alkaa melko pian jäiden lähdettyä vesistöistä. Laji kutee yleisimmin rehevien lintujärvien lahdenpohjukoissa, mutta usein myös pienissä lammikoissa ja jopa ojissa. Tästä syystä lajin esiintymisen selvittäminen on perusteltua jos suunnittelualueella on pieniäkin vesialueita. Viitasammakoiden kutupaikkojen kartoittaminen perustuu hämääraaktiivisten koiraiden soidinpultituksen kuunteluun.

Viitasammakkoselvitys tehtiin 8.5.2018 kiertämällä Lyylinlampi ja siihen liittyvä Myllyoja useaan kertaan ja kuuntelemalla soidinäänteleviä koiraita klo 21.00–23.00. Sää tutkimusiltana oli hyvä: lämpötila + 14 °C, heikkoa tuulta ja lähes pilvetöntä. Kymenlaaksossa viitasammakoiden kutu oli aktiivisesti käynnissä tutkimuspäivän tienoilla.

Sudenkorentoselvitys

Lyylinlampi osoittautui vedenlaadultaan melko heikoksi, eikä se ole ihanteellista elinympäristöä EU:n luontodirektiivin IV-liitteen sudenkorentolajeille. Parhaiten se voisi sopia idänkirsikorennolle (*Sympecma paedisca*), joka lisääntyy usein erilaisissa ihmisen luomissa elinympäristöissä. Sudenkorentoselvitys tehtiin aikuishavainnointina, jossa aikuisia sudenkorentoja havainnoitiin rannoilta kiikaroimalla 18.6.2018. Sää tutkimuspäivänä oli sudenkorentojen lentoaktiivisuuden kannalta hyvä: lämpötila + 24 °C, tuuli 3–4 m/s ja aurinkoista. Liitteen IV (a) lampikorennoista ainakin täplä- (*Leucorrhinia pectoralis*) ja lummelampikorento (*L. caudalis*) aikuistuivat kesällä 2018 jo toukokuun jälkipuoliskolla, joten niiden osalta oikea selvitysajankohta oli kesäkuu.

Sudenkorentoselvityksen yhteydessä haavittiin kenttähaavilla Lyylinlammen palpakoita (*Sparganium*), joiden lehdistä havaittiin ruokokuoriaisten syöntijälkiä. Palpakoilla elää erittäin uhanalainen EN ja luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltava palpakkokuoriainen (*Donacia simplex*). Saadut ruokokuoriaiset tallennettiin määrittystä varten.

Lepakkoselvitys

Kaikki maassamme esiintyvät lepakot ovat EU: luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja. Alueella ei ole hyviä lisääntymis- ja levähdyspaikkoja lepakoille, mutta puisto sopii monin paikoin lepakoiden ruokailu- ja siirtymäalueeksi. Suomen allekirjoittama EUROBATS-sopimus edellyttää myös näiden alueiden huomioimista maankäytössä. Rakennetussa kulttuuriympäristössä saalistelee etenkin pohjanlepakoita (*Eptesicus nilssonii*) (raportin kansikuva © Pekka Raukko), korvayökköjä (*Plecotus auritus*) sekä viiksi- (*Myotis mystacinus*) ja isoviiksisiiippoja (*M. brandtii*).

Lepakkoselvityksessä tehtiin kaksi kuuntelukertaa: heinäkuu 21.–22.7. ja elokuun kuuntelu 18.–19.8.2018. Aktiivikuuntelu tehtiin kahdella detektorilla, CIEL EaM mikro trio ja Pettersson Ultrasound Detector D 200, joista toisen taajuus pidettiin pohjanleppakotaajuudella (n. 30 kHz) ja toisen siippataajuudella (n. 40–45 kHz). Aktiivikuuntelua täydennettiin CIEL-electronique CDP-102 passiivilaitteella, joka sijoitettiin Myllyojan itäreunaan.

Luontonselvityksen maastotyöt ja raportoinnin teki luontokartoittaja (eat) Petri Parkko. Laura Parkko avusti heinäkuun ja Matias Mustonen elokuun lepakkoselvityksessä.

Eliölajien uhanalaisuus raportissa perustuu vuoden 2010 arviointiin (Rassi ym. 2010) ja nimistö Suomen Lajitietokeskuksessa (Laji.fi) käytettyyn.

3. Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualue on puistoa laajoine nurmikkoineen ja puistopuineen: lehmuksia, hopeapajuja, tuijia, terijoensalavaa ja koivuja. Koilliskulman nurmikkoa ei ollut ajettu heinäkuun maastokäynnillä ja alueella oli jopa ketomaisia osia. Niillä kasvoi muun muassa paimenmataraa (*Galium album*), kissankelloa (*Campanula rotundifolia*), siankärsämöä (*Achillea millefolium*), pukinpartaa (*Tragopogon pratensis*), syysmaitiaista (*Leontodon autumnalis*), metsäapilaa (*Trifolium medium*), poimulehtiä (*Alchemilla*), hiirenvirnaa (*Vicia cracca*), ahopäivänkakkaraa (*Leucanthemum vulgare*) ja kuismia (*Hypericum*).

Lyylinlammen vesi vaikutti etenkin keväällä melko epäpuhtaalta ja vedessä kellui paljon roskia (kuva 1). Lammen rannoilla kasvaa puistopuiden ja koristepensaiden lisäksi paljon vuohenputkea (*Aegopodium podagraria*), istutettu kotkansiiiven (*Matteuccia struthiopteris*) kasvusto, vähän keltakurjenmiekkää (*Iris pseudacorus*) ja taponlehteä (*Asarum europaeum*) sekä laaja kasvusto japaninruttojuurta (*Petasites japonicus*). Vesikasvillisuus on niukkaa, mutta loppukesällä 2018 lammen ja Myllyojan pintaa peitti lähes

yhtenäinen pikkulimaskan (*Lemna minor*) kasvusto, jonka seuralaislajina kasvoi myös isolimaskaa (*Spirodela polyrhiza*).

Kuva 1. Lyylinlampea keväällä 2018. Turenki 8.5.2018 © Petri Parkko

Myllyjojan kapeassa luhtamaisessa reunassa kasvaa järvikortetta (*Equisetum fluviatile*), rentukkaa (*Caltha palustris*), korpikaislaa (*Scirpus sylvaticus*), mesiangervoa (*Filipendula ulmaria*), vähän kulleroa (*Trollius europaeus*), rönsyleinikkiä (*Ranunculus repens*) ja kevätlinnunsilmää (*Chrysosplenium alternifolium*). Vedessä kasvoi melko paljon suurikokoisia palpakoita (*Sparganium*) (kuva 2), jotka olivat todennäköisesti rantapalpakoita (*Sparganium emersum*).

Kuva 2. Myllyojaa heinäkuussa 2018. Etualalla näkyy palpakkokasvustoja. Turenki 21.7.2018 © Petri Parkko

4. Viitasammakkoselvityksen tulokset

Alueella ei tehtyhavaintoja viitasammakosta. Myllyojasta löytyi vähän sammakonkutua, joka oli hyvin todennäköisesti ruskosammakon (*Rana temporaria*). Viitasammakon esiintyminen Lyylinlammessa ja Myllyojassa on tulevaisuudessa mahdollista, mutta heikon vedenlaadun ja vähäisten suojapaikkojen takia alue tulee tuskin olemaan merkittävä sammakoiden kutualue.

Kuva 2 (vas). Ruskohukankorento esiintyy Lyylinlammella ja Myllyojalla. **Kuva 3** (oik). Pajuherttalude esiintyy Suomessa paikoittaisena. Turenki 18.6.2018 © Petri Parkko

5. Sudenkorentoselvityksen tulokset

Sudenkorentoselvityksessä ei tehty havaintoja IV-liitteen lajeista ja niiden esiintyminen on epätodennäköistä. Näkösyvyys saattaa olla näköaistinsa avulla saalistaville lampikorentojen toukille liian heikko. Lyylinlammessa ja Myllyojassa ei ole täplälampikorennolle riittävän rikkonaisia rantoja, eikä ilmaversoiskasvustoja, jotka toimisivat toukkien suojapaikkoina. Lummelampikorento esiintyy vesistöissä joissa esiintyy paljon ulpukoita (*Nuphar*) ja/tai lumpeita (*Nymphaea*), jotka puuttuvat Lyylinlammesta kokonaan. Sirolampikorento esiintyy kirkkaissa ja karuissa vesissä tai suureunaisissa lammissa ja on vaatelias vedenlaadun suhteen.

Idänkirsikorento (*Sympecma paedisca*) on tavattu erilaisista ihmisen luomista elinympäristöistä ja se on IV-liitteen lajeista vähiten vaatelias elinympäristönsä suhteen. Laji on muista sudenkorentolajeistamme

poiketen aikuistalvehtija, joten sen esiintyminen tulee selvittää toukokuussa tai alkusyksyllä. Lajia ei havaittu toukokuun maastokäynnillä.

Lyylinlammella ja Myllyojalla havaittiin sudenkorentoselytyksessä tavanomaista kaikenlaisten vesien lajistoa: keihästytönkorentoa (*Coenagrion hastulatum*), ruskohukankorentoa (*Libellula quadrimaculata*) (kuva 2) sekä elokorenon (*Sympetrum flaveolum*) koirasyksilö.

6. Lepakkoselytyksen tulokset

Heinäkuun kuuntelussa alueella havaittiin aktiivikuuntelussa 4 pohjanlepakkoa (*Eptesicus nilssonii*) ja passiivilaitteeseen tallentui 8 vain lepakkoäänitettä. Niistä 7 oli pohjanlepakoita ja 1 viiksi-/isoviiksisiippa (*Myotis mystacinus/brandtii*).

Elokuun aktiivikuuntelussa havaittiin 6 pohjanlepakkoa, joista vain 1 jäi alueelle hyönteispyyntiin. Muut havainnot koskivat ohilentäviä yksilöitä. Viiksi-/isoviiksisiippoja havaittiin aktiivikuuntelulla 5 yksilöä, joista 4 oli saalistavia ja 1 ohilentävä. Passiivilaite rekisteröi 58 lepakkoäänitettä, joista 2 koski pohjanlepakoita ja 56 siippoja. Laite oli sijoitettu puistopuiden alle ja todennäköisesti muutamat siipat ovat saalistelleet sen läheisyydessä koko havainnointiajan.

Lyylinpuisto ei ole erityisen merkittävä lepakkoalue, eikä alueella ole lepakoille sopivia luonnonsuojelulla suojeltuja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Osa lepakoista käytti puistoa siirtymäalueena ruokailualueiden välillä, mutta yksilömäärät olivat kesällä 2018 varsin pieniä.

7. Päätelmät ja suositukset

Luonnonsuojelualueet ja Natura 2000-alueet

Lyylinpuistossa tai sen läheisyydessä ei ole luonnonsuojelualueita eikä Natura 2000-ohjelmaan kuuluvia alueita.

Arvokkaat elinympäristöt

Suunnittelualueella ei ole arvokkaiksi elinympäristöiksi luokiteltavia osia, sillä se on kokonaan voimakkaasti ihmisen muokkaamaa.

EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit

Alueella ei havaittu viitasammakoita eikä IV-liitteen sudenkorentolajeja, eikä se ole kesän 2018 havaintojen perusteella myöskään lepakoiden lisääntymisalue eikä merkittävä saalistelu- tai siirtymäalue.

Uhanalaislajisto

Luonnonsuojellisesti merkittävän uhanalaislajiston esiintyminen alueella on epätodennäköistä.

Lyylinlammessa kasvaa melko paljon palpakoita (*Sparganium*), joiden lehdissä havaittiin ruokokuoriaisten syöntijälkiä. Palpakoilla elää erittäin uhanalainen EN ja luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltava palpakkokuoriainen (*Donacia simplex*). Lyylinlammen ruokokuoriaiset varmistuivat kuitenkin yleisiksi lajeiksi *Donacia aquatica*, *D. vulgaris* ja *D. bicolor*.

Puistopuiden haavinnassa ja vesihaavinnassa saatiin melko tavanomaista lajistoa. Hopeapajulta saatu pajuherttalude (*Apolygus limbatus*) (kuva 3) esiintyy Suomessa melko paikoittaisena, mutta lajilla ei ole uhanalaisuusstatusta.

Loppupäätelmä

Lyylinpuiston alueella ei havaittu sellaisia merkittäviä luontoarvoja, joilla olisi merkittävää rajoittavaa vaikutusta rakentamiseen ja maankäyttöön.

8. Lähteet

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. 685 s.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.). 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. 572 s.